

Dit korte artikel over vrouwen in Kenia die theologie gaan studeren schreef ik voor het kerkblad Laak-Appèl van de protestantse wijkgemeente Laak in Den Haag.

Naomi

Door Theo Hettema

Heleen Joziasse is door Kerk in actie uitgezonden als docent aan de St. Paul's University in Limuru, Kenia. Over haar werk wordt regelmatig in het wijkblad iets geschreven. Op internet kunt u meer vinden op www.kerkinactie.nl/jansenjoziasse.

Ik betrap me erop dat ik over Heleen wil schrijven: u weet wel, de vrouw van Willem Jansen, de vroegere missionair predikant van Den Haag. Maar Heleen is meer dan 'de vrouw van...', en dat is precies het punt waar ze in Afrika ook tegen aan loopt. In Kenia zijn veel vrouwen actief in het kerkenwerk. Maar heel vaak kunnen ze dat alleen zijn als 'vrouw van' de voorganger, die de vrouwenvereniging en het kinderwerk leidt of in een dienstbare functie in het koor of in de schoonmaak van het kerkgebouw een aandeel heeft. Bij de theologieopleiding van St. Paul's wordt ruimte aan vrouwen geboden om met hun eigen talenten voor de dag te komen. De opleiding heeft moeten leren dat de theologievakken dan ook echt de vrouwen moeten toerusten voor de problemen en uitdagingen die zij in hun levens tegenkomen: mishandeling van vrouwen en kinderen, de dreiging van hiv en aids, de positie van vrouwen in kerk en maatschappij.

Samen met Esther Mombo, docent aan St. Paul's, heeft Heleen Joziasse een boekje uitgebracht onder de titel *If You Have No Voice, Just Sing! Narratives of Women's Lives and Theological Education at St. Paul's University* (Limuru: Zapf Chancery, 2011) ISBN 978 9966 1506 4 6. In dit boekje beschrijven ze de ontwikkeling die St. Paul's vanaf de jaren tachtig heeft ingezet om vrouwelijke studenten te vormen voor kerkenwerk. Daarnaast geven ze vijftien levensverhalen van vrouwelijke studenten weer, waarvan ik hieronder een in vertaling weergeef. Stuk voor stuk zijn het indrukwekkende verhalen van prachtige mensen, die zich door weerstanden in kerk en maatschappij en tegenslagen in het leven niet laten weerhouden om hun talenten te ontplooiën. Kenya mag blij zijn met zulke vrouwen.

Mary Mwangi: mijn leven kan betekenis hebben

Toen ik veertien jaar was gaf ik mijn leven aan Jezus Christus en ik had een sterk verlangen hem te volgen, maar toen ik dat deelde met mijn kerk namen ze me niet serieus. Het werk van mijn tante, die ook evangelist is, inspireerde me en door haar kwam ik geleidelijk in het pastorale werk terecht. In 1995, na mijn studie, werd ik evangelist in het bisdom Mount Kenya Central van de Anglicaanse Kerk van Kenya en tien jaar later werd ik bevestigd in het bisdom van Thika.

In 2006 trouwde ik en tien maanden later verongelukte mijn echtgenoot bij een verkeersongeluk. Ik bleef achter met een kleine baby die pas vijf weken oud was. Bijna een jaar later overleed ook de baby. Ik was niet alleen weduwe geworden maar had ook mijn kind verloren. In deze situatie vroegen ze aan mij om een minder verantwoordelijke taak aan te nemen als hulpprediker onder een andere priester. De gemeente wist niet goed hoe ze met mij moesten omgaan en mij behandelen. Wie was ik en wat was nu mijn status?

Eerst was ik een getrouwde vrouw met een klein kind. Maar ineens was ik weduwe geworden zonder kind. Ik worstelde met mijn omstandigheden en zij ook. Ze gaven me een paar maanden verlof onder het voorwendsel dat ik hen niet helemaal goed diende.

Ik kijk naar de situatie en dacht erover na en bedacht dat ik een rustpauze van het werk nodig had en misschien iets moest gaan studeren. Ik deed dat met mijn bisschop en hij accepteerde dit maar hij zou me niet financieel ondersteunen. Ondertussen overleed mijn vader. Dit was mijn derde verlies en gaf aan mij als oudste kind de verantwoordelijkheid erbij voor mijn moeder en mijn jongere familieleden.

Ondanks deze situatie ging ik me inschrijven voor St. Paul's, terwijl ik ondertussen als hulpprediker in een gemeente werkte. Ik werd toegelaten tot de universiteit en werkte in het weekend in de gemeente. Dit was slechts van korte duur want, zoals ik hierboven opmerkte, voor de kerk was het maar moeilijk om met mijn weduwe-zijn om te gaan.

Om een lang verhaal kort te maken, na een half jaar aan St. Paul's werd ik gevraagd de gemeente te verlaten tot nader order. Ik had mijn man verloren, mijn kind en mijn vader, en nu werd ik ook nog door de kerk weggestuurd. Door deze recente ervaringen ging ik steeds meer nadenken over de situatie van weduwen, vooral over de vernedering die ze ondergaan in de kerk en in de maatschappij. Je zou verwachten dat mensen tot het einde toe met je meelevend, maar het eindigt er juist mee dat ze je zien als een bedreiging voor de seksuele moraal van de kerk. Natuurlijk geldt dat voor mannen heel anders, want weduwenaars krijgen geen etiketje en worden niet afgewezen zoals weduwen, omdat men aanneemt dat een weduwnaar wel weer een vrouw krijgt. Maar bij weduwen zien de mensen niet graag dat je omgaat met mannen en/of vrouwen.

Met het verlies van mijn man, mijn kind en uiteindelijk ook mijn baan was ik net als Naomi in het Oude Testament, die zichzelf een andere naam gaf: Mara (bitter), nadat ze haar man en twee zonen verloren had. Zo ging ik dus naar St. Paul's als een vrouw die alles verloren had, met de last van de verantwoordelijkheid voor mijn moeder en familieleden. Ik voelde me verloren, maar vond een gemeenschap waar mijn sociale status niet uitmaakte voor hoe ik werd behandeld. Ik ontmoette mensen die me behandelden als een van hen. Ik had ruimte om mezelf te zijn, als ik in de put zat kon ik dat delen met mensen, die me bevestigden in wie ik was. Ik deed mijn pijn met mensen met wie ik me vertrouwd voelde.

Eenmaal op St. Paul's is mijn horizon verbreed. Ik heb me gerealiseerd dat ik meer aankan dan ik dacht te kunnen. Ik wil in de pastorale zorg werken, omdat ik me verplicht voel met mijn leven anderen van dienst te zijn. Ik voel dat ik veel te delen heb. Ik wil docent worden en ik zou graag dienstbaar willen zijn in het pastoraat.

Na het verlies van mijn man, mijn kind, mijn vader en mijn plaats in de kerk, werd ik als een vrod achtergelaten in de kerk en in de maatschappij. Het is niet gemakkelijk daar mee om te gaan, vooral niet als je zoveel verantwoordelijkheden hebt en er alleen voor staat. Ik heb een hectisch leven gekregen. Thuis treed ik op als een vader voor mijn broers en als een echtgenoot voor mijn moeder. Dat is een hele klus en ik dank God altijd wanneer ik zie dat het met mijn studie goed gaat.

Het is mijn visie dat vrouwen in de kerk echt moeten worden toegerust en verdedigd wanneer er iets gebeurt, of het nu gaat om weduwe worden of wat anders. Getrouwde vrouwen in ons bisdom studeren maar zelden door, omdat ze niet aangemoedigd en ondersteund worden. Van hen wordt vooral verwacht dat ze zorgen voor hun echtgenoten en kinderen.

Vrouwen en mannen in het pastorale werk horen gelijk behandeld te worden, maar in werkelijkheid moeten de meeste vrouwen onder een man werken, zelfs wanneer sommige mannen een lagere aanstelling in de kerk hebben. Vrouwen hebben zichzelf bewezen, ze hebben een potentie in zich, ook al worden ze niet bevestigd. Vrouwen worden in het algemeen vandaag de dag niet erg gewaardeerd in de kerk. Mannen hebben het idee dat zij de kerk bezitten. Vrouwen zijn er volgens mannen goed voor om het geld te verdienen en hun gasten te ontvangen. Maar als het op leidinggeven en beslissingen nemen aankomt, worden vrouwen erbuiten gelaten.

Mijn boodschap is dat God van iedereen houdt, ongeacht status, baan of financiële positie. Met ons optreden in de kerk weerspiegelen we Gods liefde door Jezus, die geen onderscheid maakte tussen mensen. Als ik Jezus niet zou kennen, zou ik niet weten wat ik voor de wereld te vertellen had. Door het verhaal van Jezus kan ik omgaan met mensen. Hij heeft me hoop geschonken. Ik zie mezelf niet als weduwe maar als kind van God. Wat betreft mijn theologische vorming heeft St. Paul's een basis voor mij gelegd en ga ik verder mijn vleugels uitslaan. Ik weet dat dit niet gemakkelijk zal zijn, maar ik ben vastbesloten om meer te doen dan ik tot nu toe gedaan heb. Mijn visie is dat mijn leven betekenis kan hebben, niet door andere mensen, maar vanuit de keuzes die ik zelf maak. Die visie geldt ook voor andere mensen: dat ze zullen zien hoe God hen echt overeind houdt.